

jelentem, hogy ez embereknek, a mi ter-
vünkrol, máj. 12-dikén az önk kormányát
megtámadni, tudomásuk sem volt; úgy hívta
őket a bizottság össze. Azt hitték egyszerü
gyakorlatról van szó. Midőn mindnyájan
összegyültek s fel voltak szerelve: én adtam
a jelt és nyomtam kezükbe a fegyvert, én pa-
rancsoltam, hogy induljanak. Ők tehát ár-
atlanok, s önk jóindulatának ki kell rájuk
terjeszkedni. Én magamra nézve nem kérek
kiméletet. Kijelentem, hogy én voltam a
társaság feje, én készítém elő a csatát, én
tartam készen a kivitel eszközeit, én ütköz-
tem össze önk hadaival. Ezért felelek. De
az erkölctelen tettekért, kegyetlenkedésért,
rablásért nem. Azokat én nem parancsoltam.
Ilyennek tartom Drouineau hadnagy állítólag
oroza meggyilkoltatását. A mit most mon-
dok — ezt nem önknek mondom, mert hisz
önk ellenségeim s nem kötelesek szavaim-
nak hinni, — de mondom azért, hogy hallja
meg hazám. Én e tettekben sem bűnös, sem
arra képes nem vagyok. Ha a hadnagyot
megöltém, akkor egyenlő fegyverekkel vívott,
nyílt ütközésben öltem meg. Oroza nem
gyilkoltam! ez rágalom, melylyel a népjog
egy harcossá megbélyegezni szeretnék. Ezt
akartam mondani.

Ez egyszerü szavak hatása leirhatlan
volt. Barbés azt mondá, hogy az elnök kér-
déseire nem felel. „Ha az indián le van
gyözve — így szól — nyugodtan nyújtja
oda fejét, hogy skalpírozzák le.“ Aztán nem
szólt semmit, mire az elnök azt mondá, hogy
igaza volt, midőn magát vademberrel hason-
lítá össze. „A vadember — felelt Barbés —
nem az, ki oda nyújtja fejét, hanem a ki az
oda nyújtott fejét megnyuzza.“

A pair-kamra elítélte Barbést halálra.
Ez ítélet egész Páris forrongásba hozta.
Jul. 13-án háromezer jogász és orvosnöve-
dek fedetlen fövel, lassu menetben oda vo-
nult a Vendome-térre s könyörgött a halál-
büntetésnek politikai vétségekre eltörölésért
s a Barbésre kimondott ítélet megvál-
toztatásáért. Számos, imposans deputáció
csatlakoztak ez ünnepélyes, komoly menet-
hez. A gyász általános volt, — gyárak, mű-
helyek becsukattak, a népmulatságok szü-
neteltek. Hugó Viktor gyönyörű költeményben
a trónörökös akkor született fia boldogsá-
gára kérte, hogy kegyelmezzon meg Barbés
fejének s Lajos Fülöp, tanácsosai ellenére
megkegyelmezzent, örökös fogságra változ-
tatván a büntetést.

Mig ezek történtek Páris utcáin, azallat
a szegény Barbés nyugodtan ült börtönében
s várta a halált. „A legnagyobb szolgálat —
így szól a börtön igazgatójához, midőn ez
arra akarta rábírní, hogy kegyelemért folya-
modjék, — a legnagyobb szolgálat, melyet
a szabadság ügyének tehetek, az, hogy leüt-
tetem érte fejemet. Mi az, a mit élve érte
tehetné? Községes katoná vagyok, a ki
lő, mint bárki más. De ha meghaltam, akkor
nagy hatalommal lettem, s csak e pillanattól
kezdve adok majd dolgot elleneimnek. Bol-
ond volnék, ha e veszélytől megkimélném
őket. Isten különben sem pártolja a gyává-
kat. Ha én, csak azért, hogy valamivel tovább
éljek, gyalázatoságot volnék képes elkö-
vetni: Isten nem hagyja sokáig viselnem
gyalázatomat. Judás felakasztotta magát,
mikor elárulta urát, s én, ha az örülés egy
pillanatában ma megszegném kötelessé-
gemet: holnap, józan észszel, gégemet metsze-
ném keresztül.“

A mint a halálítélettel nem rettegett, a
megkegyelmezés hírének sem örült. Közönye-
sen vette mind a kettőt. „Két napig halálra
ítelve“ czim alatt megírta mindazon gondolai-
t, melyek akkor agyában tulultak, s melyek
a legszebb tükrét nyújtják nemes lelkének.

1839-től 1848 márcziusáig a Mont-Saint-
Michelen tölté fogsági napjait. A forradalmi
áramlat azonban az ő fogságát is megszü-
nteté, s az ideigl. kormány a nemzetörség 12-ik
legiójának ezredesévé nevezte ki. Eleinte
úgy látszott, hogy Barbés, Lamartine szemé-
lyes tulajdonai által elragadtatva, támogatni
fogja az ideiglenes kormányt. De csakhamar
felocsudott, kivált a constituantéba történt
választások eredménye után, s az 1848. máj.
15-ki tömeges fölkeléshez csatlakozott, mely-
nek feladata volt a nemzetgyűlést szétker-
getni és socialistikus diktatúrát felállítani.
Egy kis csapat élén B. ki is hirdette a nemzet-
gyűlés feloszlását s új ideiglenes kormányt
állított föl. De az új kormányt Barbés és Albert
személyében elfogta egy tiszt néhány katoná-
val. A bourgeois törvénytörészek a köztársaság el-
leni merényletét örökös száműzetésre ítélte.

1854-ben Barbés száműzetéséből gyö-
nyörű levelet írt egy barátjához a krími
háboru alkalmából, s abban áldást kér az
égtől a francziák fegyverére. E levelet fel-
használta III. Napoleon, hogy megkegyel-
mezzon neki. Barbés élesen tiltakozott meg-
kegyelmezése ellen s Párisba jött, és
követelte, hogy fogják el újra. Nem hallgat-
tak rá. Végre testben, lélekben megtörve
előbb Spanyolországba, később nővéréhez
Haagába vonult vissza, hol hosszú, kínos
betegség után — szívbajban szenvedt —
mult hó 25-én meghalt.

Hugo Viktor fia, Károly, kevéssel halála
előtt meglátogatta a szegény beteg idealistát.
Megtört hangon mondá ez: „Ti ifjak még
megfogjátok érni a köztársaságot, — én
nem többé. De ha egyszer elértétek, akkor
jól vigyázzatok rá és megőriztétek.“

Beismerte sirja szélén, hogy ők nem
örizték eléggé lelkük idealját. Óvta az ifju-
ságot a hirtelenkedéstől s önmagát nem kö-
vetendő példaként állíttá oda.

Sokat hibázott, az igaz. Politikai rajon-
gása nem egyszer tulságokra vivé. De a mit
tett, mondtott, gondolt: az mind lelke mé-
lyéből szakadt, s a legszentebb meggyőződés
sugallata volt nála. Hősnek, lángésznek, raj-
jongónak született: e három elég, hogy az
emberből világhódító legyen, — vagy vértanu.
Szegény Barbés, ő neki a szebbik: az
utóbbi szerep jutott. T—s K.

Dalforrások.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Nézd, itt ennek díz forrása:
Pórvityillók vidulása;
S poharak mi? agyagszilko,
Büfkakupa, pástortülke.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Mit nyújt e szent forrás? üdvet,
S mennyre viszi fel a földet;
Jámbor hívó balzsamnyhe —
Fehér liljom ivó-kelyhe.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
S ez a mennyet hozza földre,
Első szerelem kútője;
Ifjak serge, ittas kéjjel
Meri — nefelejts kelyhével.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Im, e költő forrásának
Kútőjéhez bölcsék járnak,
Bölcsék járnak szomjuhozva, —
Repkénylombot, tömjént hozva.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Kéble habzó tenger ennek, —
De nem nyújt szomjandak nyhet!
Sós az ize — a könyektől;
Köserű — a gyötrelomtől.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
E forrás itt — zengő berek
Kebeléből mosolyg, csereg,
Vidül tőle lelked, szived, —
Rózsá kelyhével merítsed!

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Aranybor o forrás nedve,
Mámort szűve, bút temetve,
Vén, ifju, e forráshoz jár, —
Mákkelyhe az ivó pohár.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
S ez ér szélén csalán növe,
Mecsép, ha merítsz belőle,
S tükrében, ha fölé tartod,
Eltorzítva látod arczod.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Szitról rogy ez, — összetörve
Habján a szivárvány' orvo,
Bonn sötétlön, künn ragyogva,
Mintha sírva mosolyogna!

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
Hall! e folyam hazaszerte
Zuhog, orvosok, ügyvédek, mérnökök stb. Vég-
re a szabad városok polgárai sem nevezet-
tekt parasztoknak, bár egy nagy részükről
nehéz lett volna megmondani, mi különbség
van köztök és a parasztlakóktól. Az idők jele
gyanant vehető, hogy a paraszt név hivata-
losan nem használtatik, a törvény előtt töb-
bé nincs paraszt.

Dalforrások, fénynyel, árnynyal,
Egy kútő, de ezer ággal! —
E végső: tűzbérc habja!
Égő lángját — mennyre csapja!
Csak óráskor merítik meg,
Koporsó az ivó-serleg!

Szemere Miklós.

A magyar és hazája.

Patterson Arthurtól.

III.

Az alföld két legnevezetesebb városa után
a magyar paraszt jellemzésének szentes egy
fejezetet angol utazónk derék munkájában.

A paraszt — mondja — nem mindig
földtulajdonos, még nem is mindig földbérlő,
de akár maga számára, akár másokéra,
mindig földmivelő, s czélja mindig az, hogy
béreljen, vagy szerezzon, mert eszménye a
földmivelés utján való tisztas megélés. E
körülmény elegendő arra, hogy ez osztályt
megővja a kommunisztikus eszmék nagy
elterjedésétől, vagy ama demokratikus nézet-
től, hogy „minden ember egyenlő.“ Nagyon
erős és határozott válaszfal van a földtulaj-
donos, az árendás és napszámban dolgozó
földmivelés közt egyrésztől, másrésztől a
gazda és cselédje közt, akár ur a gazda,
akár paraszt. Van azután olyan osztály is,
a melynek magának is van földje, de hogy
megélhessen, napszámba is jár, s olyan,
mely se napszámából nem kénytelen élni,
se napszámra nem szorul, hanem maga
és övéi elvégzik munkáját. Ezt az idegen
könyven megérti, de furcsább utazónk előtt
az, hogy hallott falusi parasztlakó közt olyan
fokozatokról, melyek sem vagyonra, sem
vallásra, sem nemzetiségre nem vonatko-
znak. Ezt azonban — megvallja — nem ku-
tatta, pedig itt derült volna ki a paraszt-aris-
tokratia, községi és egyházi ügyben hosszan
előjáróskodó, akármilyen elszegényedett,
családok tekintélye és büszkesége.

Igen határozott a magyar paraszt nez-
zeti büszkesége. Ha kérdik: kicsoda? kinyuj-
tozik egész hosszában s a büszkeség és finom-
ság jellemző vegyületével mondja: „kérem
alássan magyar vagyok.“ Az alföldi paraszt
ritkán költözik, mintha érzene a középkori
diák verseket: „Felix ergo Hungaria Cui
dona data sunt varia“ vagy a másikat, mely
még ismeretesebb: „Extra Hungariam non

est vita Et, si est vita, non est ita.“ —
A magyar paraszt teljesen meg van gyö-
ződve, hogy más ország nem képes lakóit
eltartani, s e gondolatot ki is magyarázza
Patterson. Az alföld néptelensége folytán
folyvást csak beköltözöket lát az alföldi
paraszt, és pedig többféle népfajokból: rá-
czot, tót, oláht, svábot, stb. míg elköltö-
zőket nem vesz észre, s mikor, (mint az
1863-diki inség alkalmával) kénytelen el-
menni az ország más részeibe munkát ke-
resni, mindenütt azt látja, hogy a föld népe
sehol olyan jól nem él, mint az alföldön.
Igy előleges okoskodását, utólag is igazolja
a tapasztalat.

A paraszt szó jelentését legkönnyebben
megtalálni, ha megnézi az ember, mely osztá-
lyokra nem illik e név. Elsőben is sem a
zsidó, sem a cigány nem paraszt, a cigány
minden esetre, a zsidó is, sokak szemében,
alább való annál. A többi osztályai a közsé-
nek a nemesek, honoratiórok és polgárok. A
nemesek pedig urak, ha gazdagok, de ha
szegények és földmivelés is, még sem parasz-
tok. Honoratiórok azok, kik, ha nem nemesek
is, de valami magasabb foglalkozásuak, pa-
puk, orvosok, ügyvédek, mérnökök stb. Vég-
re a szabad városok polgárai sem nevezet-
tekt parasztoknak, bár egy nagy részükről
nehéz lett volna megmondani, mi különbség
van köztök és a parasztlakóktól. Az idők jele
gyanant vehető, hogy a paraszt név hivata-
losan nem használtatik, a törvény előtt töb-
bé nincs paraszt.

E változás meglepte utazónkat, mert
Debreczenben a lófuttatáson csudálkozva
látta a „földesek“ díját egészen külön kitűz-
ve, s először azt hitte, hogy ez a külön díj
kitűzése valami aristokratikus hajlamból
származott, s csak azután tudta meg, hogy
ennek oka egyszerűen az, hogy a paraszt-
lakó elől a díjakat magasabb fajlovak, dicse-
lten nyereszkedésből, el ne vigyék, mint már
történt.

A magyar paraszt kevésbé gyanakodó,
mint más népek; a bányászi svábok pl. egész
a neveltség gyanakvók feljebbvalóit iránt,
s e tekintetben a magyar paraszt közel sem
olyan paraszt, mint a többi körültre lakó né-
pek. A szászok Erdélyben és a svábok a Bán-
ságban soha sem szeretnek szolgák vagy
béresek lenni, ép így a szerbek sem. A sze-
gődő cselédség majd mind magyar. A ma-
gyar paraszt a földmivelés módot is köny-
nyebben változtatja, mint a többi magyar-
országi nép, s a parasztlakó könnyen tanulják
a gépekkel való bányást és ügyesek benne.
Önérzete elég nagy is, mert meg van gyö-
ződve, hogy ő képes megtanulni akármit.

A paraszt nép indolentiájára nézve dr.
Ditz bajor nemzetgazdával egyezölög azt
tartja utazónk, hogy nem indolensebb, mint
a németországi nép nagyon sok vidéken, s
hogy tökéletesebb gazdasági szereket nem
tart, annak egyszerű oka, mert a falubeli
kovácsok azokat nem képesek megigazítani,
míg a régieket igen. Különbözik pedig a pa-
raszt nép tanulékony, erőfeszítő és szorgal-
mas munkás, ki a legnagyobb nehézségekkel
is megbirkózik. Néha még elég magas foku
míveltséget is találunk benne, s sok olvasót-
tak is vannak köztük, némely öreg még diá-
kult is beszél.

A mi a paraszt nép s általában az alföld
földmivelését illeti, nem annyira a termelési
mennyiséget kell itt szaporítani, hanem a
termés biztonságát emelni, mert az időjárás,
a vizek, a föld minden olyan állapotban van
még, hogy aratásig soha sincs biztos remény.

A parasztlakó közös vonásai a legkülönbö-
zöb nemzeteknél szintén feltűntek Patter-
sonnak s ezek közt megemlíti azt a sajátosság
tartózkodást, melylyel a tudakozódásra, für-

készésre válaszol, mintha az minden esetre
az ő állapot megfontlása czéljából történnék.
A magyar parasztlakó ebből nem sok van,
de hogy mégis van, mutatja ezuri példabeszéd,
hogy „a szentháromság és a paraszt alatto-
mosság megmérhetlen.“ E lenézö vélemény
ellentétére talál a keserű paraszt mondásban,
hogy „az ur még a pokolban is ur.“

A paraszt gyanakodására és ravaszságára
igen jellemző eset az, a mi Maros-Vásárhely
táján történt, midőn a természetudósok ter-
ménykiállítására egy ur szedvén a táj ter-
ményeit össze, az egész környék népe nagyon
meg volt lepve, s egy paraszt megszólítja az
urat, hogy mondja meg neki, mi a czélja en-
nek a dolognak, mert ő is német ám! a mi
alatt hihetőn csak azt értette, hogy szereti
a kormányt, mert a kormány és német fogal-
ma a magyar parasztnál mindig össze
van kötve.

A német paraszthoz hasonlítva a ma-
gyart, mindig valami pallérozottság és ud-
variasság különbözeti meg nyelvében ugy,
mint magaviseletében, a mi tán, nem mindig
ment az érdektől és számításról. „Nagysá-
golni a tens urat“ egész példabeszéd, s egy
doktornál egy fogfájós-beteg épen Patter-
sonról kérdezte, hogy hogyan tisztelje
a doktor urat? jó lesz-e tens urnak szólítani?
más alkalomkor pedig kocsiaskerdezte tőle
alázatosan, hogy jól tiszteli-e? mert ő még
soha se vitt ilyen angol urat. E finomság
különböben nemesak a magasabb állásuak iránt
szokásos, egymást is kegyelmed, kied, kend né-
ven szólítgatják, de ha a hason állásu vagyon
és életkor tekintetében alatta áll, akkor te-
nek szólítja. Ép ilyen alább való helyzetűnek
látszik a nő is férje irányában. Az asszony
féréjét kendnek szólítja és urnak nevezi,
míg a férj tenek szólítja s feleségemnek ne-
vezi az asszonyt. Ha együtt mennek, a férj
megy elől, az asszony utána. Igazán-e, vagy
nem, de azt állítják, hogy a magyar kevésbé
áll asszonyi ellenőrzés alatt, mint más népek
nyugoton, vagy a német lakók Magyarorszá-
gon. A Bányászatban egyszer egy asszony meg-
veté férjét s midőn az esetet P. elbeszéli
hallotta, hozzá tették, hogy ezt „magyar asz-
szony, vagy szerb még almában sem meri
tenni.“

Azt mondják, hogy nem szokatlan, hogy
egy-egy gazdag magyar paraszt egyetlen
leányát kedves szolgájának adja feleségül.
E gazdag parasztlakó alföldön feltűnően
sokszor gyermektelenek, s ilyenkor vesznek
gyermeket, vagy fogadnak fel, s ugy nevelik
mint a magukét. A paraszt és cselédsége
közt nagyon családias viszony van; daczára
a vagyoni nagy különbségnek, mely a gaz-
dát szolgájától elválasztja, egyformán ruház-
kodnak, egy fözetből együtt esznek s „édes
gazdám“ és „édes szolgám“ néven szólítják
egymást.

A magyar paraszt verekedő és épen ugy
szeret „megmérközni“ s „birokra menni“,
mint az ir paraszt, de jószívűségét és nemes-
ségét el kell ismerni. Nagyon vendégszerető
is, miért aztán a német katoná jobban szeret
ott kvártélyozni, mint német rokonainál,
míg ellenben a magyar katoná nagyon is jól
tudván azt, mi jár ő neki, mint katonának,
kissé zsaroló, s a magyar ember jobban szeret
házánál német katonát, mint magyart (?)

A magyarok hajlandók elismerni hibái-
kat, talán épen azért, mert érzik, hogy jó
tulajdonaikból folynak. Van bennök valami
főrfias, tisztességűs kevélység és önbecszeret,
ez azonban könnyen tulságos elbizakodással
és a szomszédok lenézésévé fajul, s néha di-
cselkedéssel is jár. Szereti a mutogatást, a
mit a közbeszéd ugy fejez ki, hogy „sallan-
g a magyar“, s jellemző, hogy nyelvek
tanulására vagy más effélére a magyar pa-

raszt nem mondja, hogy jó, vagy hasznos,
vagy más efféle, hanem hogy „szép dolog.“

Arisztokratikus érzelménél fogva nem
szereti a kiskereskedést sem boltban, sem
azon kívül; a boltosok legtöbbször zsidók.
Az írók azonban tévednek, ha ezt fajbeli tu-
lajdonságnak tekintik, mert ez csupán szo-
kás, s a magyarok közt is vannak egészen
kereskedő szellemű emberek, ha nem is
azon alakban nyilatkozik ez, a melyben
más népeknél. Szintén hamis az az állí-
tás is, hogy a magyar keleti vérrrel nem
egyez a bányászat, mert az erdélyi só- és
nagybányai réz-bányákban s a bányák kör-
nyékén, ha ott magyar nép lakik, elég számú
bányász van, s ha a magyar ember egyenlő
haszon mellett, kellemesebbnek találja a föld-
mivelést, mint a bányászatot, az nagyon
érthető dolog. Az sem igaz, hogy a magyar
paraszt a fáradságos foglalkozástól idegen
volna; kérdezze meg valaki akár Ó-Budán,
akár Magyarországon más — kis számú, gyá-
raiban a munkásokat s meg fogja látni, hogy
kis híjján arányos számú magyart fog ta-
lálni. Nehány éve két bányási földbirtokos
fogadott, egyik, hogy tizenkét magyar, a
másik, hogy tizenkét német fogja ugyanazon
munkát előbb elvégezni. Egy darab gubona
learatása volt kérdésben. S a magyarok
nyertek. E verseny egyszerűs mind jellemzi a
magyar paraszt dolgozását általában, mint
Ditz megjegyzi. A magyar nem levén na-
gyon nyereségvágyó, legalább annyira nem,
mint a tót, vagy a német, nem fordít idejéből
annyit a munkára, mint emezek. Hanem ha
hozzá fog, egyérszen kedvvel teszi s szinte be-
csületérzésből, néha a kevélység és hiúság
bizonyos vegyületéből fordítja erejét a gazda
javára, mert nem szereti a roszul végzett mun-
kát. Ezért tótot vagy németet jobb napszáma-
ba, a magyar jobb általában dolgozásra
megfogadni, mert ez nem ellensége a pihe-
nésnek, de ha neki fog, vagy muszáj, csaknem
emberfeletti erőt tud kifejteni.

Könyvének a magyar parasztrol irt feje-
zetét Arany János „Magyar Misi“-jének
csinos, próza-fordításával végzi, melyben
nagyon helyesen, a magyar paraszt typusát
mutatja be, s nem feleli azt sem fölemlíteni,
hogy a magyar parasztban részben milyen
sajátságos szóhasználati sajátosságát tapasztal-
ta. Szabadság alatt érti a vásárt, mely
mindenkinek szabad és nyitva van, igazság
alatt érti az utlevelet, mely mutatja, hogy
igaz uton jár, általában a passust, jószág alatt
a szarvasmarhát, élet alatt a gabonát s végre
haza alatt a falut, vagy tájat, a hol valaki
született. Magyar társát pajtásnak szólítja, a
németet sógornak, a tótot földinek, a zsidót
szomszédnak. Engem, mint angolt — veti
hozzá záradékul — úgy hívták hogy „angol
sógor.“

Kisfaludy Sándor emlékszoibrai Sümege.

A magyar nemzet mindig kiváló kegyelettel
viseltetett elhunyt nagyjai iránt. Csak közelebből
ülte meg nagy vértanuja Bathány emlékezetét.
Költői közül Vörösmarty szobra már áll, Csoko-
nayé leleplezésre vár, Petőfiére nagyban készül-
nek. Kisfaludy Sándor iránt nemzetünk kifogy-
hatlan kegyeletérzete nem régiben szintén lerótta
régi költőes adóját, t. i. hamvainak fölszentelt hely-
lyét, 28 év lefolytával, díszes siremlekkal jelölté
meg a sümegei köztemetőben. Számos vidéki honfi
esetleges áttutaztatában, többnyire hasztalanul ke-
reste eddig a nagy költőnek végnegyalmi helyét:
mert csak egy korhad fakeszeszt állt ott, ezen be-
vezzett rövid fölrással: Kisfaludy Sándor.

A nemzet e legújabb kegyeltes tettének
teljes méltánylása s azon eshetőleges vád elhárí-
tása tekintetéből, hogy hazafüi kötelességének
teljesítését oly későre hagyta, szóval: a Kisfaludy
Sándor emlék eredetét illetőleg — kissé a multra
szükség visszamonnunk.

gyo azon nagy utat, melyet 1844. és 1845-ben végre is hajtott, és melynek tudományos és személyné tapaszalatait 1851-ben ki is adta „Jerney János keleti utazása a magyarok őshelyeinek kinyomozása végett“ czimmel. Eterjedelmes munkában kiterjeszkedik a legkisebb tárgyakra is, és sok anyagot halomra hord, de egy csomó nyelvtudományi tévedést is világba röpít. Ő mindenben, a legregibb görög vagy zsidó szóban is, magyart keres és talál, olyannyira, hogy az olvasó míg egyrésztől meghajol a hazafiúi hűv előtt, másrészt mosolyog gyermekes következtetésein. Azonban e hibát nem róhatjuk fel pusztán Jerneynek, mert ő nem is egyedül állott eféle gondolataival, de meg ez a lelkesedésben elfogult kor hibája, gyermetes kapkodása volt, mely a mult iránti magas szeretetet az egész világnak magyarrá tevésében hitte legjobban kifejezhetőnek.

S im ezekben kimerül a csángókról szóló művek története, nem említve természetesen a legújabb keleti és többnyire hírlapi közleményeket. En is bevégezhetem cikket, csak még a milkoviai püspöknek múltjára nézve — mely, Lukács szerint, „történelmileg még nincs kellő világba helyezve“ — utasítom az olvasót Benkő Józsefnek „Mikovia, sive antiqui episcopatus Milkoviensis explanatio“ (Vienna, 1781.) czimű művére, mely a mennyire oly régi dolgokat tisztába hozni módunkban áll: eléggé felderíti az egyháztörténelmi kérdés homályait.

Eötvös Lajos.

Egy árva fiú.

Irta DICKENS KÁROLY.

(Folytatás.)

IV-dik fejezet.

Mikor a pinczéből két ember kiránczizgált, kik közül az egyik először ovatosan betekintgetett, s csak aztán hívta a másikat, az utcán lévő világosságot alig bírtam kiállani. Az országuton ilve, a körültem tisztességes távolságban kört képező tömegré hunyorgattam szemeimet, s gonosz ördögi jellememhez képest e szavakkal törtem meg a csendet: „Mit néznek? jobb, ha enni, inni adnak.“

„Talan még nem is tudja, hogy meghaltak?“ kérdezték egymástól.

„Tudod-e, hogy apád, anyád hagymázban halt meg?“ szólított meg egy szigorú tekintetű egyén.

„Mit tudom én, hogy mit jelent az a halál, talán akkor jött el, mikor a pohár vazogó fogaikkal verődött, s belőle a víz redők ömlött. Ehetném, ihatnám. Én ennél egyebet nem tudok.“

A mint körülnéztem, a kör mindinkább szélesedett, annyit megtudtam szagolni, hogy ezeket, s a mint később nyomára jöttem kámfort hoztak felém. Egyszer csak valaki egy fazék párolgó ecetet tett mellém, s mindenki rémítő néma csendben szemlélt, a mint farkas étvágyggyal falatoztam föl, mit elértem, s hajtottam föl, mit innom nyujtottak. Ekkor már észrevettem, hogy félnek tőlem, de hát mit tehettem én arról. Igaza volt anyámnak, „gazi gonosz kis ördög“ lehettem.

Még a legjobb ízűen ettem és ittam, midőn körültem vita kerekedett, hogy mitevők legyenek velem. A körből egyszer csak egy rikácsoló hang válik ki, s kivehetőleg eme, szavak jutottak el fülembe: „Engem Hawkyardnak hívnak, Hawkyard az Igazságos West Bromwichből.“ A kör egy helyen megnyílt, s egy halványárgás arcú, fölfintorított orru, bokáig sötétzürkébe öltözött úri egyén furta magát keresztül a tömegen, előtte egy rendő, utána is valami hivatalnok kullogott. A párolgó ecetes fazékig bátran eljött, magát és engem is bőven befeeskendezett ecettel.

„E gyerekek volt egy nagypapja is, most halt meg Birminghamban“, mondá Hawkyard ur.

Szemeimet a beszélőre meresztettem, s az embert csaknem elnyelve kérdeztem: „Hát a házi hol vannak?“

„Jaj! Jaj! mily lelketlevertő világiasság a sir szélén!“ mondá Hawkyard ur, több ecetet öntve rám, mintha ezzel akarná kiűzni belőlem az ördögöt. „Én e gyermek jóléért némi kis... de csakugyan nagyon kicsiny gondot magamra vállaltam, egészen önkényesen magamra kivetett adó, tiszta becsületbeli ügy, nem annyira a szív parancsolja, de mindegy már, ha egyszer magamra vállaltam, én annak meg akarok felelni, igen! én meg akarok annak felelni!“

A körültem álló kíváncsi emberek bizonyonnyal jobb véleményben voltak az egyén iránt, mint az én irányomban.

„Taníttatni kell szegénykét“, mondá Hawkyard ur, „igen, taníttatni kell, de most mit tegyünk vele? Hát ha meg van ragályozva;... ragályt terjeszhet szét.“ A kör jelentékenyen szélesebb lett. „Mit tegyünk vele?“

Valamit sugdosott a két rendőrrel. Csak ezt a szót vehettem ki beszédükből „a majorosház.“ Volt még egy más hang is többször egymásután ismételve, mit akkor nem tudhattam kivenni, de később a „Hoghton Towers“-ül ismertem föl.

„Jó, jó“, mondá Hawkyard „ugy látszik, ez a legjobb mód lesz, igen, ugy látszik, hogy itt legtöbb remény látszik. Azt hiszem, hogy egyetlen valamelyik örházba akár maga is szívesen bezaratja magát, mit mond rá?“

Ugy látszott, hogy e szavakat a rendőrtiszthez intézé, mert ez válaszolt neki igennel. S ez volt aztán, ki elvégre engem is karon ragadott, s előtte kellett mennem több utcán keresztül egy pusztá épületbe, itt pedig egy fehérre meszelt szobába mutatnak utat. Itt aztán volt egy szék, ha tetszett, ráülhettem, egy asztal, még erre is ülhettem, hol egyikre, hol másikra, a mint ördögi kedvem hozta magával, volt egy vaságyam, s benne jó madrácz, paplan és lepedő, fekhettem eleget, még be is takarozhattam. Az ételben sem szűkölködtem, még arra is megtanítottak, hogy a czintányért miképen kell tükröztetara kifényesíteni. — No, még azt is el kell beszélnem, hogy megfordítottak, új ruhát ajándékoztak, régi rongyaimat megégették, össze-vissza kámfortoztak, ecetkeztek, s mindenféle képen megfertőztelentettek.

Mikor mindennek vége volt — bizony nem tudom, hány napba került, no de az nem tartozik a dolog lényegére — Hawkyard ur az ajtónál föltűnt, s csaknem oda-szegezve intett felém:

„Te, hallod-e, lódulj az átélenes falhoz, minél messzebb annál jobb. Most már azt kérdezem tőled Silverman György, hogy mint érzed magad?“

Válaszoltam, hogy most már nem érzek hideget, sem éhséget, sem szomjúságot. Az emberi érzemények összes világa reám nézve a veres fájdalomán kívül e háromban öszpontosult.

„Igen jó“, szolt pártfogóm, „most már György, egy majorosházba vitettek el, hogy teljesen magadhoz jöhess. Itt legfőbb teendő az legyen, hogy minél több tiszta levegőt szívj be. Be ne zárkozz a szobába, mindig a szabadba légy, mig csak onnan el nem hozunk. — Ne igen fecsegi sokat, — igen, talán még okosabban tennéd, ha egy szót sem szólnál szüleid haláláról, mert könnyen megeshetik, hogy becukják orrod elöl az ajtót. Jól viseld magadat, majd aztán iskolába adlak, — igen, én, én adlak iskolába, pedig senki sem kötelezhet engem erre. György, én az ur szolgálja vagyok, az uré, hallod-e, egészen harminczöt év óta. Jó, hü

szolgálja vagyok én az urnak, hiszem, hogy ő is tudja ezt.“

Hogy mit akart ezzel a kifejezéssel elérni, én akkor még azt csak távolról sem sejtettem. Még akkor sem foghattam föl egészen szándokát, midőn már megtudtam, hogy ő egy olyan társulatnak vagy együletnek egy kiváló tagja, hol a magát illetlenek érező tag a többinek predikál, s ezek közt ő Hawkyard atyafi nevet viselt. Elég volt akkor nekem azt tudni, hogy a majoros kocsija az utcaszegletén várakozik reám. Nemis voltam rest, mert életemben akkor ilhettem először kocsiba. Édesdeden elrincogott, s én alomba merültem. Preston utczám eleinte jobbra-balra bámultam, s ugy rémlett előttem, mintha azon tájékat keresném, hol pinczém feküdt. De ez csakis rémlettám. Egy olyan kis ördög, mint jó magam, nem törődött azzal, hogy ki temeti el apját, anyját, s hol lesz azoknak sírhalmuk. Az a felett való töprekedés, ha vajjon a majorosháznál ehetem, ihatom, alhatom-e oly jóüzien, mint az őrszobában, elfojtott minden más gondolatot.

A kocsi döcögős utra ért, s fölvert álomból. Egy meredek dombra mentünk, honnan az ut egy mezőt vezetett keresztül. Régi, összeomlott épületek komoran néztek felénk, mig nem elértünk egy roskadozott kaput, s ott volt a négyszög alakú Hoghton Tower nevű majorosház. — Mint valami félvad ugy nézegettem köröskörül, nem vettem észre semmi különöséget ez ódon épületen, még magát az ódonaságot sem, azt hittem, hogy minden majorosház ilyen, az észlelt romlást egyedül azon hatalmas ok erejének tulajdonítam, melyen kívül mást nem ismertem t. i. a szegénységnek, néztem a repülő galambokat, bámultam az istállóba terelt szarvasmarhát, a tóba lubiczoló kacákat, az udvarban bogarászó baromfiakat, s mindezekhez azon sovargó reménytszalotlam, hogy itt lettem alatt egytől-egyig mind az én éhes gyomromba kerülnek. Csudáltam a száradás végett kettét vagy tejes fazekakat, mert azt hittem, hogy ezekből a ház ura eszik, s oh mennyire irigyltem sorsát; s a fényes tavaszi napon az égboltozaton végig vonuló árnyékos felhőkről azt gondoltam, hogy ezek a természetnek, e vénasszonyoknak homlokán alakuló komor ránczok, mik az embert elérítik, benne borzadályt szállnak.

Akkor még a szépségnek leghalványabb benyomását sem éreztem. Nem tudtam, ha vajjon ez életben lehet e valami bájós. Mikor történetesen a pinczelépcsőn fölmasztam, s a boltablakokba nézhettem, semmi nemesebb érzemény nem hevite, bámultam kíváncsian, mint egy majom. Az is tény, hogy sohasem voltam egyedül, oly értelemben tudniillik, hogy magammal önzéstelenül társaloghattam volna. Magamba zárkóztam, és semmi más.

Ennyire korlátolt voltam én, midőn a majoros-házban először ültem le ebédelni. Ily szűk volt világom, midőn azon éjjel először aludtam a majoros-házban, szemben feküdtem a keskeny vasrácsos ablakkal, s reám a kis vampirra világított a hold bányádt fénye.

v-ik fejezet.

Most hát mit tudhatok én Hoghton Tower-ről. Nagyon keveset, mert első benyomásaimat hálátlanul kiüzeni szívemből nem akartam. — Százados vén ház, mérföldnyire a Preston és Blackburn közti uttól, hol első Jakab sietségében nem egyszer csinált pénzét s osztogatott méltóságokat. Százados vén ház, pusztá roskadozott, mellette nagy erdő, rét és szántóföld, alatta két folyó hőmpolygeti versenyezve hullámain, melyeket a gőz

kiomló sötét felhője olykor-olykor barnává változtat.

Mivel töltöttem itt időmet? Mikor először széttekinttem az élettelen négyszögben a kapubejárásnál, s reámeredtek szemeim egy magas dűldező szoborra, mely ugy magasodott föl, mint e lak örző szelleme; mikor a majorosház háta megett kőborogtam s belopódtam az ösitermekbe, hol minden az elhagyatottság jelét hordozá magán, a padlásról bele lógtak a szuette gerendák, a padozat bemélyedt léptem alatt, az ablakok ki voltak töredeve; mikor a régi folyóson keresztül eljutottam a régi konyhába, s szemembe ötlöttek az időrongálta padok és asztalok, tartva attól, hogy e szobában holt eleven teremtmények jelennek meg, leülnek az asztal mellé, s reám meresztik sötét üregből kivillámzó szemüket; mikor az egész házban minden oly rémes volt, s még a kint lévő zöld levél is reszkedett a fákban, a betévedt lepke szárnyát félelmesen rázogatva kereste kiféle az utat, mikor mondom, ily sötéten fogtam föl mindent, saját sötét kédeyemből szöve a sűrű fátyolt, mit tudhatam volna én Hoghton Tower-ről?

Még maga az ég is komoran nézett le reám. Ez megmagyarázhat mindent. A komor égnek színe minden tárgyra ráborult, ugy rémlett előttem, mintha az egész világ azt susogná, azt sohajtáná, szánakozva rajtam „Jaj neked, te szegény gonosz kis ördög!“

Egy össetörött szekrény aljában, midőn oda bepillantottam, két vagy három patkányt vettem észre. Bizonyosan prédára lestek, de általam megijesztve gyorsan eltűntek, én rögtön mult életemre, pinczelakosmra gondoltam vissza. Igazán, jó régen volt. Bárcsak nem lennék gonosz kis ördög! Miért nem félek magamtól inkább, mint ama patkányoktól. Magamtól megijedve egy kis szoba szegletébe vonultam el, és sikoltottam, (ekkor sirtam először nem érzéki indokból), s a mi több, igyekeztem e felett gondolkozni. Egy szántó ekéjével épen ekkor érkezett látkörömbe, s ugy tetszett, mintha segitene rajtam, a mint két lovával a mezőn oly nyugodtan járt föl s alá.

A majoros családban egy körülbelöl velem egykoru leányka volt, ki ebéd alatt a keskeny asztalnál épen szemközt ült. Már az első ebédélés alkalmával azon rögeszme fogamzott meg agyamban, hogy betegségem e leánykára ragad. Ez eszme még akkor nem nyugtalanított, inkább a felett gondolkoztam, miként viseli majd magát, s vajjon meg fog-e halni. De később aztán azon tusakodtam, hogy jobb lenne őt a ragálytól megóvni, mit csak ugy eszközölhetek, ha kerülöm. Tudtam, hogy ha ezt teszem, száraz kenyérhéjat is alig kapok, de legalább a gonosz kis ördög egyszer mégis cselekszik emberi szívből.

Ez óráról kezdve a rom legrésebb zugába rejtőzködtem el, s mig csak ő le nem feküdt, addig még kitekinteni sem mertem. Eleinte ebéd idejekor kiáltoztak utánam, bizony nehéz volt a kisértésnek ellentállani. De erőt vettem magamon, hátrább vonultam, hová a kiáltó szó sem hangzott el. Az ablakból több ízben néztem utána, s rendkívül boldognak éreztem magamat, mert láttam, hogy a leányka egészséges és piros, mint a róza.

Azt hiszem, hogy az emberi szánalom-érzetet kivül még némi gyermekies szerelem is ébredt föl szívemben. Büszkén éreztem magamat azon tudatban, hogy őt védelmezem, azon tudatban, hogy érte minő nagy lemondás: igénylő áldozatot viszek. A mint szívemet ez új érzemény ellágyította, szüleim iránt is nemesebben kezdtem érezni.

Ha szívem eddig fagyos volt, most engedni kezdett. Az ódon rom, s mindazon tárgy, mi itt komoran intett felém, szüleimre eszmélve, még komorabbá vált. Sirtam utánok, még pedig gyakran sirtam.

A majoros család engem fekete véru nek tartott, s könnyen bánt el velem, mert semmibe sem vett. Rendkívüli időkben nem kaptam én még egy falat kenyert sem; hanem ha magam utána mentem, nem zártak el előlem semmit. Midőn egy este szokásom szerint a konyhaajtót nyitnám ki, Sylvia (igy hitták a kedves leánykát) épen akkor jött ki a szobából. Látna, hogy a másik lépcsőn akar lemenni, nesztelenül állottam az ajtónál. De ő észrevette a kilincs zörgését s visszatekintett.

„György“, mondá nyájas hangon „holnap tartjuk születésem napját, muzsikust rendelünk, fiuk és leányok látogatnak meg, aztán tánczolunk, jöjj el már egyszer te is, lásd én magam hívlak meg. — Ne légy mindig oly magadba zárkózott.“

„Nagyon sajnálom“, válaszolám, „de én nem lehetek ott... nem... igazán nem mehetek el.“

„Akkor hát hitvány fekete véru kis ördög vagy“, szolt gúnyosan, s hátat fordított, „bárcsak meg se hívtalak volna. Tölem ne várj többé egy árva szócskát sem.“

Elment, én pedig ott állottam a pislogó tüzre meresztve szemeimet. Egyszer csak azon vettem észre magamat, hogy a majoros állott velem szemközt:

„Ugy kell“, szolt hozzám „te méltán kaptad a magadot, Sylviának igaza van, sohasem láttam nálad haszontalanabb ficzkót!“

Hiában mentegettem magamat, hogy senkit sem akartam megsérteni, hidegen csak ezt ismételte: „Mindegy, mindegy. Menj, egyél, falj valamit, aztán buj el, a hová tetszik.“

Ah! ha másnap láthatnék volna a romok közt, a mint lestem az ifju vendégek megérkezését, ha láthatnék volna, a mint a nagy szobor háta meg bujva hallgattam a zenét, s a tánczó lábak topogását, s néztem a négy-szegletű romból a majorosház kivilágított ablakait, ha olvashattak volna szívemben, a mint visszajövet ágyamba feküdtem, így vi-gaszaltva magamat: „nem akadékoskodom nekik“, — bizonyonnyal nem tartottak volna sötét, barátságatlan kedélyűnek!

Igy ébredt föl bennem azon hajlam, hogy a félreértések miatt félénk magamba zárkóztam, jellemet öltsek föl, s bár kimagyarázhatlanul, de mégis halálosan féljek a nemtelenség-től, s világiasságtól. Így vett föl természetem magától ilyen alakot, mielőtt arra a szegény tanuló elfoglalt s visszavonult életmódja némi befolyást gyakorolhatott volna.

(Folyt. köv.)

Apja levele Bolyai Farkashoz.

Bolyai Farkasról, ezen rendkívüli, a közön-ségestől minden tekintetben elütő egyéniségről többször volt szó már az idősági sajtóban; tudományos körökben is mindgyere felújítják emléket; s ha mi, a kiké volt, el is felejtünk, figyelmeztet koronként a külföldi, hol a francia, hol a német tudományos világ, hogy ez az egyéniség nemzetünk kincsei közé számítható.

Nincs itt helyén arról szólani, hogy a Bolyai-tól hátra hagyott számtudományi, természettani és költői művek mennyi közvetlen becsesl birnak ma már; bár állítják sokan, hogy a természettaniak és számtudományiak világra szóló jelentőségük: de annyit kimondhatok bátran, hogy Bolyai egyéniségét még akkor is vesztőség volna nyomtalanul elfelejtünk, ha munkái semmi közvetlen becsesl nem birnának. Ha egy remek költemény évszereket el át és javítja, emeli az emberiséget; a természet sikerült alkotása, egy tökéletes ero-

deti egyéniség mentől inkább tarthat jogot a fenmaradásra!

Bolyai élet- és jellemrajzának megírásához tudommal többen hozzá fogtak már; a sok közt igaz, néha olyanok is, kik a föladatnak megfelelő távólról sem képesek. Igéri azonban évek óta illetékes mester, Brassai Sámuel, hogy teljes egészében mutatja be a hazának, olvállalván, hogy fölötto az akadémiában tart emléksbeszédet. Lesz gondja, hiszem, fömutatni a családi kört is, melyben Bolyai lelke az első magvakat kapja; akkor jó hasznát veheti ennek a levélnek, mely 1790—92 körül íratott és közelebből került elő a családi levelek közül.

Bolyai Gáspár, Farkas atyja, f.-fehérmegyey birtokos volt; a megyében hivatalt is viselt. De hogy eszo messze túl járt körén, azt megmutatja ez a levél, a mely első tekintetre csakonán látszik ugyan, de nyelveinek és gondolatmenetnek rendkívüli ereje marandán emléket hagy a lélekben, — és mintegy jóslatul vehető Bolyai Farkas egyéniségéhez. Ugy látszik, czimirata is mutatja, nem is annyira közönséges tudósító levél, mint emléklapszerű atyai intelem inkább. Egy kis darab paraisis.

A közlést különben csak mint mult század-beli nyelvmélek is nagyon megérdemli.

Megemlíttem még, hogy a levelet Bolyai Gergely ur, Farkas fia és Gáspár unokája, sziveségéből közlöm, — ime következzék:

„Kedves Fiam Bolyai Farkashoz Göttingába lett elindulásakor való atyai szavaim és intéseim.

„Azok az emlékek, melyek a te csessemőségedet táplálták, — azok a szemek, melyek a ti megelégedések mezején legeltek, — az a szív, mely minden embertársáért érzett, főként a kiknek életet adott, hová enyésztenek?“

„A ti anyátok félgek konyhája. A senyvezést és a félgeket szerozte ő magának lakó és vendég-társ gyülekezetül. — Emlékezédd meg akkor is, mikor az én megvénült természetem olyengül-vén, öszeomlik, hogy mind az enyém, mind a tied köz az ember sorsával. — Azért mikor a föld a rohadásnak az én csontaimmal is áldozik; mikor ama fősvény kölesönözöknek, a földnek azt a kevés sárga fővényt visszaadom, melyet egy-néhány esztendeig viseltem engedett — mikor a senyvezés és az örökkévaló setétség lesznek az én barátim, el ne felejtkezzél arról, hogy neked olyan atyád volt, ki te boldogságotat tehetsége szerint dolgozni semmibe el nem mut-latta, elvállalkor pedig tégedet ama legfelségsébb monarchának, a ki a te lételedet a semmi-ségnek ama temérek méhéből elé kormányozta, gondja alá ajánlott, és tégedet arról kívánt meg-győzni, hogy azok az intések, melyek néha ked-velenek voltak, egy megaggott ősz főnek egyenes indulatából eredett panaszaljai voltak. — Bolyai Gáspár.“

Közi Réthi L.

Egy veleg.

„(A képviselőház folyosójáról.) Valaki kér-dezi O-tól, hogy mikor fog a municípialis vitában felszólalni? O. így felel: „Azt most nem tudom bizonyosan; de azt tudom, hogy a napokban el-megyek Marienbadba, ott végig töltöm a gyógy-ídynt, s mikor visszatérek, akkor majd — föl-íratom magam.“ — Az sem rossz, a mivel W. apostrofálta Kerkapoly egyik megjegyzését. Ker-kapoly ugyanis a viriliss szavazatokat védve, így szolt: „A vagon az értelmiségnek a legtöbb esetben nemcsak eredménye, hanem dajkaja is.“ Az apostrof erre pedig így hangzott: „Ez utóbbi tétel igaz, de ebből az következik, hogy nem a legtöbb adót fizet, hanem annak — fia birjon a viriliss szavazat jogával. Hogy a vagonos ember jobban neveltheti s a legtöbb esetben nevelti is gyermekét, mint a legvagatlan, ez áll; de hogy csak értelmiség folytán jutnak az emberek a va-gyonhoz, ez nem igen alapos.“

„(A budai tébolydában) az elmebetegek száma napról napra növekszik. A tébolyda 500 betegre van berendezve. Jelenleg 272 férfi és 218 nőbeteg, összesen tehát 490 elmebeteg van a lipótmezei tébolydában. Ezek közül 416 egyén államköltészen tartatik. Az utolsó évben az összes kiadások 79,819 frtra, a bevételék 12,458 frtra rugtak. Az intézetnek eddigelé négy műhelye van, és pedig egy asztalos-műhely 4 munkással, egy szabó-műhely 5, egy cipész-műhely 4 s egy könyv-kötő-műhely 2 munkással. Az első három műhely-ben csak a házi szükséglet számára dolgoznak, a könyvkötő-műhelyben pedig az irodai munkákon

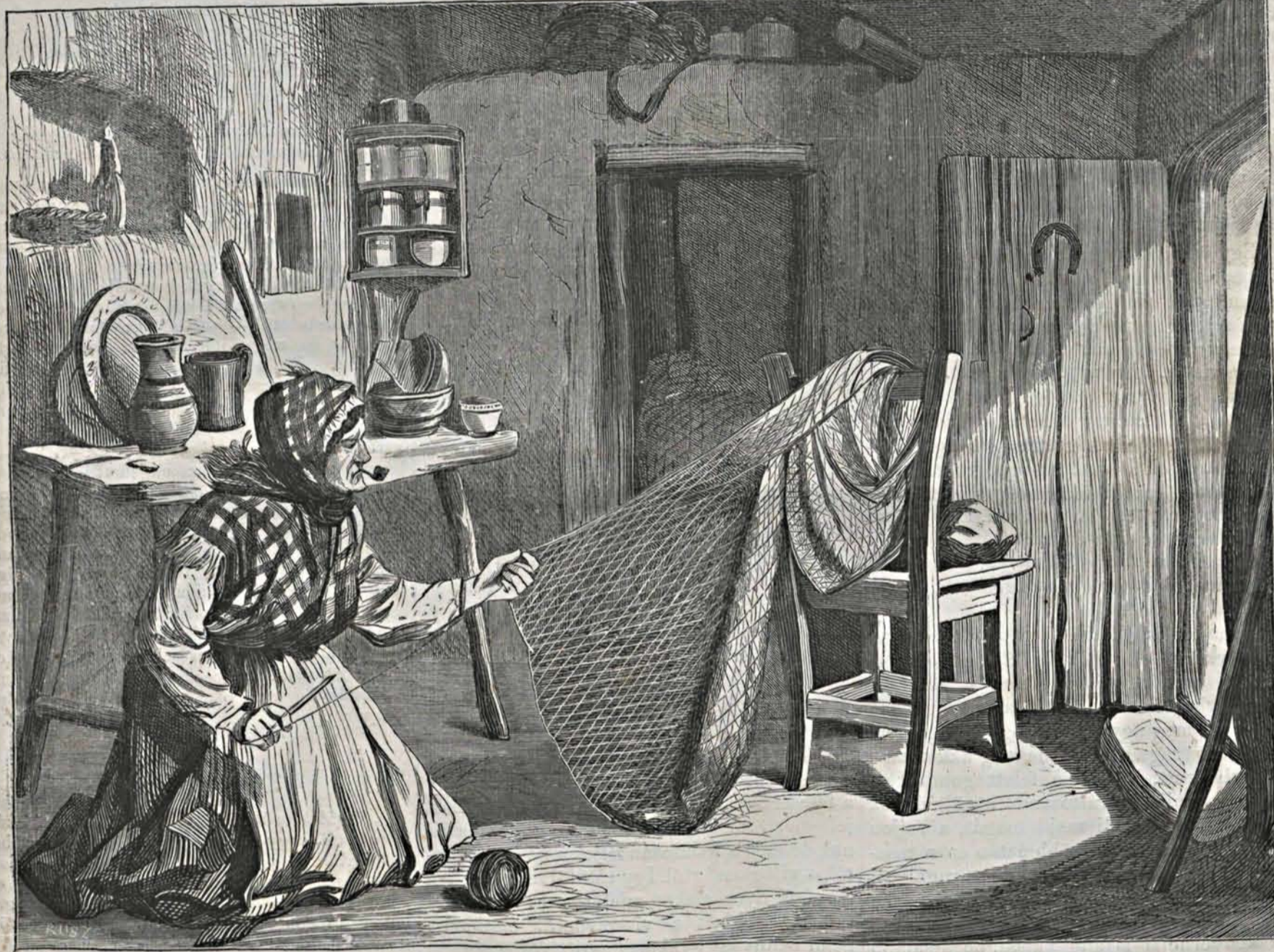
külvilég a „Flóra“ gyertya- és szappangyár szá-
mára is csinálnak borítékokat. A tiszta jövedelem
az illető munkások számára feltehetően hogy el-
bocsátásukat esetén legyen kevés pénzük. A nők
közt és az intézet főhírnemijének kijavításá-
val foglalkoznak és szintén díjaztatnak. A katho-
likusok, ágostaiak és reformátusoknak már van
imabázuk, az izraeliták számára most rendeznek
be egyet. A napokban több svájci hírneves orvos,
kik különösen az elmebetegségekkel foglalkoznak,
meglátogatá az intézetet s úgy nyilatkozott, hogy
az intézet minden tekintetben kitűnő, feltéve,
hogy az ápoló személyzet megszorítottatik, s az
intézet vízvezetékkel láttatik el.

*(Két indián főnök Washingtonban.) A
sioux indiánok két befolyásos főnöke: Spotted-
tail (foltos fark) és Red-Cloud (veres felhő) m. hó 14.
törzsük részéről „diplomatiái“ megbízással jöttek
Washingtonba, az Egyesült-Államok kormányá-
hoz. A két indián főnök fogadtatásáról érdekes
részleteket beszélnek el az amerikai lapok. Was-
hingtonba érkeztek először is „az illem kedve-

a „fehérek atyja“ által történt fogadtatásokból
gyanították.

*(Varsói gyász.) Varsóban annyira megy
a fekete ruhák ildőzése, hogy közelébb több elő-
kelő orosz hölgynek folyamodni kellett a rendőr-
séghez: engedné meg, miszerint kedves elhunyt-
jaikért gyászt viselhesenek. A rendőrség ez
alkalomból szabályozta a gyászruhák viselését.
Megállapította ugyanis, hogy a nemesi családok
egész évig, a polgáriak ellenben csak hat hónapig
gyászolhatják halottjaikat. Az alsó néposztálynak
gyászt viselni nem szabad.

*(Európa legkisebb monarchiója.) A monacoi
hivatalos lap legközelebb egész hosszú sorát hozza
a fejedelmi rendeleteknek, melyek a nemzeti had-
sereget feloszlatják, s a sorkatonaság felállítását,
„az állami rend és nyugalom fenntartása,“ vala-
mint III. Károly herceg „souveraini tekintélyé-
nek“ fenntartása okából elrendelik. Áll pedig ezen
hadsereg, melynek ily magas állami hivatala van
elétülve, összesen hatvan közkatonából és három
tisztból. A hercegség maga igen kicsiny souve-

Hálószővő irlandi asszony.

ért“ egy inget vásároltak, melyet azonban az
Egyesült-Államok elnökénél való fogadtatásuk
alkalmával, a nagyobb dísz okából otthon hagy-
ták. Egyébként egész Washingtonban való tar-
tokodásuk ideje alatt az inget viselték, míg csak
el nem piszkosodott, mikor aztán addig nem hagy-
ták oda az ágyat, míg az ing a mosásból s a vasaló
alól ki nem került. . . Az elnök fényszen megve-
délte a két indián diplomatát, mely vendégség-
ben számos államférfi is nő vett részt, ez utób-
biak a „shocking“ dacára barátságos kézszerítést
váltak az félmeztelen diplomatákkal, kik a civilizá-
ció csodáival szemközt elég nyugalmat és méltó-
ságot őriztek meg, melyet mindenki bámult. Mi
legtöbb hatással látszott lenni rájuk, ez a kincstár
pinczéje volt, nagy mennyiségű aranyhalmazával.
Az óriási arzenal tekintete nem keltett bálulást
bennök; de elragadta őket a „fehér ház“ szalonjában
meggyújtott gázipámpák ragyogó fénye. Az
ételek közt leginkább megbámulták a fagyaltot,
melyből legtöbbet ettek. Politikai küldetésükkel
azonban kevesebb eredmény volt összekötte, mint

rain állam; egész területe mérföldjeinek száma
csak tört számmal fejezhető ki, ekként: 0.27.
Összesen 3127 lakós számít. — A sorkatona-
ság egyenruhája kékszíni lesz, veres sujtással; az
étkészíni csaköt „nemzeti színű“ bokréta fogja
ékesíteni. Szóval, az új hadsereg, mint a hivatalos
lap biztosra fogja, „oly harcias tekintetet fog
nyújtani, melynek az első pillanatban fel kell
tűnnie, s kedvező benyomást gyakorolnia.“

*(Törvényelötti egyenlőség.) A ki tudni
akarja, hogy miben áll a törvénynek tiszteletet
szerezni, kérdezze meg az amerikaiakat, kik szük-
ség esetén az államfőt is a korlátok elé állítják.
Hasonló eset történt közelébből Uj-Orleansban.
Covley, a bíró 95 dollár bírságra ítélte az állam
helytartó kormányzóját, Dunn urat, valamint az
uj-orleansi rendőrség tagjait s azok kívül börtönbe
is csukatta őket; vétségök az elítélteknek „con-
tempt“ — azaz: a törvény megvetésében állott, a
monnyiban a hozzájuk intézett meghívásnak nem
engedelmeskedtek s nem jelentek meg a törvény-
szek előtt a kitűzött határidőre.

*(Egy ügyvéd végrendelete.) Lord Eldon
angol ügyvéd, ki közelebb halt meg Londonban,
minden vagyonát a bedlami tébolydának hagyó-
mányozta. „Visszaadom — írja végrendeletében
— a bolondoknak, a mit a bolondoknak, t. i. a
perlekedőknek köszönhetek.“

*(Tinta-fogyasztás.) Angliában az állam
szükségletére évenként 3212 font sterling áru
tintát fogyasztanak el s ebből az indiai kor-
mányra 1500 font esik.

*(Hálószővő irlandi asszony.) Az irlandi,
t. i. a valódi írek szegénysége, elmaradott-
sága általános ismert dolog, s e körülményből
könnyen megfajtható az is, hogy Irland különféle
celta népségei még most se olvadtak egybe valami
egyszinű és egyöntetű néppé, bár az angolok
nem mult, hogy valami ügyes vegytani műtélét
útján angolos amalgamát készítsenek belőlök. Minden
városnak van valami olyan része, a melynek
népsége teljesen elüt a többitől s foglalkozásuk

századok óta nem változott. Ilyen város Irlandban
Galway, melynek egy része a Claddagh, hol —
ki tudja mióta? — a nép folyvást halászból él s
férfiak, nők egyaránt ezzel foglalkoznak. Lakásuk
természetesen szegényes, olyan mint századok óta,
igényeik szintén, ennélfogva szokásuk is nagyon
egyszerűek. Egyben-másban hasonlítanak a mi
czigányainkhoz, pl. hogy az asszonyok is szeretnek
pipázó mellett beszélgetni, valamint munka köz-
ben is rá-rá gyujtani. A pálinka, természetes, hogy
szertelen mind a két nem számára van teremtve, s
mint hogy a gyöngébb és gyöngédebb nem hátra
maradni nem akar, az írek közt csaknem anyyi
a részeg asszony, mint a részeg ember. A mi
anyóknak nagy figyelemmel kötögeti a hálót s
mellé pipázgat, majd ha a familiát haza várja a
tengerről, megfőzi a jó nemzeti edelét: a burgo-
nyát ebédre, no természetesen csak egy hájában,
s ha „jó fogás“-sal jönnek haza, bizonyosan egy
kis szeszecskével is kedveskedni fog nekik, hogy
maga is ihassék.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 28-ik számához 1870. jul. 10.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (Ifjabb Dickens Károly) atyja halála után
átvévén a nagy regényírónak a közönség roppant
pártfogásában részesült folyóirata, az „All the
year round“ („Egész éven át“) szerkesztését, a
következő gyászkeretes jelentést melléli a folyó-
irat junius 18-diki számához: „Személyes ügyben.
— Atyám ohajtása, melyet egy héttel halála előtt
hozzám írva kifejezett, az volt, hogy én legidősebb
fia s utóbban szerkesztője, kövessék az újság
szerkesztését, mely oly sokáig volt nevével
összekötve. Ezen világosan kifejezett ohajtással
megegyezőleg s az ő bizalmának ily bátorító jele
által keltett remény által erősödve, rá számom
magam e feladat bételésére, melyet számomra
teljesítendőnek kijelölt. A cél az, hogy az „All
the year round“ vezetése jövőben teljesen azon
elvk alapján történjék, a melyeken az eddig
folyt. Ugyanazon szerzők, kik hasábjaira korábban
szolgáltak dolgozatokkal, továbbra is adni fognak
munkákat. Ugyanaz a szellem, mely a multban
áthatotta lapjait, — a mennyire lelkiismeretes
törékvés lehetővé teszi — fogja azokat ezután is
áthatni. Ugyanaz a komoly törekvés, védni mind-
ent, a mi helyes és igaz, s ellenzi mindazt, a mi
hamis és aljas, a mi atyám pályájának vezérele
volt, s a mi mindig jellemezte az „All the year
round“ szerkesztését, buzgón reménylem, jövőben
is szembetűnő leend minden szavában. — Ennyi-
ben tehát ugyanaz levén, nem lesz tölem elbizako-
dás, ha azt reménylem, hogy a kikié az az újság,
s a melyik ezt megelőzte, kedvben állott anyyi
éven át, azok ezután is ott akarják látni ismert
ezimlapját asztalukon, mint régen már. E rövid
magyarázat után a pályának, melyet követni
szándékszom, s elhagyva minden vonatkozást a
magam bármiféle személyes érzelmeire, azon nagy
bánatra nézve, mely e jelentést szükségessé tette,
engedom, hogy a jövő újság szóljon magáért.
„Jobb, hogy minden becsületesen felvállalt és
elvégezt munká magá szőljön magáért, minthogy
helyette beszéljenek.“ Ezek voltak a szavak, mely-
ekkel atyám az „All the year round“ új folya-
mát megnyitotta. En bizonyára nem tudok jobbat
tenni, mint ezt ismételni e helyen. Ifjabb Dickens
Károly.“

*(A nemzeti színház köréből) következő
híreket hozza a „Budap. Közlöny.“ A színiud után
az előadások augusztus 16-án kezdetnek meg.
Első előadás új darab lesz Sardou „Fernande“
című drámája. Nyolcz nap mulva szintén először
három kisebb darab kerül színpadra: „A munkások“,
„Iris boszúja“, és „Utóirat“ egy felvonásos vigá-
tékok. Szeptember 7-dikére, Molnár György első
föllépteül: „Lear király“ van kitűzve, Vörö-
marty Mihály fordítása szerint újonnan botanulva
szintén először. További előkészültre kitézettek:
„Török János“, „Negyedik Béla király“, „Ne
fujd, a mi nem éget“, eredeti darabok, mind három
Szigligetitől; klasszikaik, új fordítás szerint
„III. Richard király“ — „Romeo és Julia“ Sha-
kespearetól, „Közönyt közönynyel“ (Donna Diana)
vigjáték Morettótól; újabbkori szerzőktől: „Fore-
stier Pál és Giboyer fia“ drámák; „Az unoka“,
„Névtelen csók“, — „Erneszt“, — „Kasmirkendő“
egy felvonásos új vigjátékok. „A velencei kalmár“
Shakespearetól, „Élet álom“ Calderontól, új fordí-
tás szerint szintén az előkészített darabok közt van.
Végül: a Beethoven ünnepe alkalomra, Goethe
„Egmont“-ja adatik az ünnepeit zeneszerző zené-
jével. Volkmannt, ki „III-dik Richard“-hoz ki-
tűnő nyitányt írt, a dramaturg fölkerlte, hogy e
darabhoz a szükséges többi zenét is írja meg. A
zeneszerző ezt készséggel megígérte, s így III-dik
Richard az ősszel már az ő zenéjével fog adni.
— A tervezett új építkezés a színpad mellett hát-
túl főképp tizenördöt tekintetből nem hagyott ott
jót; e helyett színpadi bejáratnál egy nagy üveg-
csarnok fog építtetni, mi által a légvonat fog
kevesebbet. Ezenkívül a házi színpad elkészül. A
régie első függöny, mely 25 évi használat után
annyira szétfolyzott, hogy folyvást leszakadással
fenyegedett, a színiud után már nem fog használ-
tatni. Az ideiglenes igazgatóság fölterjesztése
szerint egy új első függöny mintájára pályázat fog
hirdetetni.

*(A képzőművészeti társulat) termeiben most
érdekes japán, kínai és síami tárgyak láthatók,
melyeket Bernáth Géza ur, a keletázsiai expedíció
tagja, engedett át kiállítás végett. Vannak ezek
közt érdekes fényképek, rajzok, faragványok, vé-
setek, ékszerök, kisebb-nagyobb csecesbeseccék, stb.
Véget érven a nagy kiállítás, a társulat érdekes-
nek találta e tárgyaknak helyet adni ama festmé-
nyek mellett, melyeket a decemberi sorsolásra
vásárolt meg. Másrészt pedig a kiállítási helyiség
felét átadta magánosoknak, kik most eladásra
szánt régi festményeket állítottak ott ki. Mind-
ezek naponként reggeli 9 órától esti 6-órától 10
krnyi beléptidj mellett láthatók.

Egyház és iskola.

*(A kassai gimnázium) igazgatói állására
a közoktatásügyi miniszter Nuber Sándor ottani
rendes tanárt nevezte ki.
*(A Kecskeméti felállítandó állami alre-
tanoda) első osztályja a jövő 1870/1. tanév kezde-
tén fog életbelépni. — Az igazgatói és szükségelt
tanári állomások betöltésére vonatkozó hirdetésny
a magyar hivatalos lap pályázati rovatban olvas-
ható.
*(A pesti egyetem) az idén jun. 25-én ül-
te meg újjalakítása 9-ik évnapját. — Ez ünnepély
alkalmával tették közzé az idej jutalomtételek
eredményét. A jogi karnál büntető jogi földávrá-

*(A homeopathia és az orvosi tudomány) ez-
címrel egy füzet jelent meg Ráth Móránál, s

nyokért Katona Mór (negyedéves) s Dózsa Samu
(harmadéves) nyertek jutalmat; Steiner (orvos-
tanhallgató) s Takács Lajos (jogász) pedig dicse-
retet. A római jogkérdés pályadíját (100 frtot)
megoszták Szigethi Gábor és Takács Lajos közt.
Az orvostani karnál jutalomban részesültek Récezy
Imre, Simbringer Frigyes, Gód Manó és Müller
Ede orvosnövendékek, életteni, kísérleti kórtani
és szülészeti műveikért. A bölcsészeti karnál jutal-
mat kaptak Nemes Imre (neveléstanai kérdésért),
Ripár István (ásványtanért). A dr. Arányi három
(30., 20. és 10 frtos) jutalomdíjait a legjobb bon-
czolási jegyzőkönyvek készítéséért Dörffy Vilmos,
Jármay László és Andrásik E. nyerték. A jutal-
matokat azonnal kioszták.

*(Gyorsírászat a középtanodákban.) A
közoktatásügyi miniszter megbízta Fenyvesy és
Markovics országgy. gyorsírókat, hogy az iskolai
színiud alatt tanfolyamot nyissanak a gyorsírá-
szatból középtanodai tanárok számára. Hogy ed-
dig a gyorsírászat nem tanított a középtano-
dákban, oka az volt, hogy nem volt elegendő
gyorsírászat tanár; ez intézkedéssel meg fog
akadály szünni.

*(A pesti német ref. templom) alapkövének
letélti ünnepélyén König, a német leány-egyház
prédikátora, beszédeben különös hatással említette
meg, hogy e templomot nemzetközi szövetség épí-
ti, mely az evangélium alapján egyesült; németek,
svájciak, francziák, belgák, angolok, skótok, ke-
zet fogva a háza ós lakóival, a magyarokkal, s
ezeknek vendégszeretét védelme alatt építik itt
isten házát. Megköszönte Pest városának, s a ma-
gyar anyagyülekezetnek jószágát, különösen ki-
emelvén a főpolgármester és Török püspök ur
érdemét. A város ingyen adta a 600 négyezög
ölnyi telket, főként Török püspök ur kezbenjárá-
sára. A derék skót missionárius csak a maga érde-
méről nem emlékezett meg, pedig az oroszian rész
kétségkívül őt illeti, mind a Bethesda-kórház,
mind az iskola, mind a templom létesítésében.

— (A sárospataki ref. főiskolában) a nyilvá-
nos közviszágk rendje az 1869. iskolai év végén:
Julius 5—10. a VIII. gymnáziumi osztály szöbéli
vizsgája, mint érettségi vizsaga. — Julius 10. va-
sárnap délelőtt ünnepélyes isteni tisztelet a vi-
rosi egyházban. Ezután a főiskola ismételében:
a közviszágk ünnepélyes megnyitása s közizaga-
tói évi jelentés. Délután: szaválás, zene, ének, pá-
lyadíjak kiosztása, testgyakorlatok. — I. A gym-
náziumban. Julius 11—12. Az I. és V. gym-
n. osztály. Külön termekben. Jul. 13—14. A II. és
VI. gymnáziumi osztály. Jul. 15—16. A IV. és
VII. gymnáziumi osztály. — A főiskolában levő
elemi I. és II. osztály, valamint a rajz és szépirá-
szati iskola vizsgája, a közviszágk megelőzőleg ju-
lius 8 és 9-én fog megtartatni. Julius 10-én dél-
után tartatik az uszni tanuló vizsgája. — II. Az
akadémiában. Julius 4-ik napján mind a három,
u. m. a hittani, jogi és a bölcsészeti szakban mindon
tanár szokott tantörnében és rendes előadási órái-
ban megkezdő a vizsgálatokat, melyek szakadatlan
rendben folytattnak bezárólag július 16-dikéig.

*(A kis-kun-halasi helv. hitv. lyceum) nyári
vizsgái következő renddel tartatnak: jul. 18—21.
nyilv. közviszágk, 25 és 26-án írásbeli érettségi
vizsgák. Megelőzőleg jul. 16-án délután tornaszat,
17-én d. u. az önképezde zárünnepélye.

— (A hőmező-vásárhelyi ref. lyceumban) az
nyári félévi vizsgálatok július 23—25-ikig; az
érettségi vizsgák: írásbeliek július 18, 19, 20 és
21-ikén, a szóbeliek pedig 28-ikán és 29-ikén
fognak megtartatni.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

*(Mezei munkások szállítása.) Külföldön
és nevezetesen Angliában igen olcsón szállít-
ják a vasutak a munkásokat; most nálunk is némi
könnyítéseket eszközölt ki a miniszterium e tekin-
tetben. Nevezetesen: a) az osztrák államvaspálya
pest-érsekujvári, érsekujvár-pozsonyi, pest-czeg-
lédi, czegeled-szegedi és szeged-temesvári részvo-
nalain, b) a déli vaspálya buda-kunizsai vonalán
vegyes tehervonatokat közlekednek, melyeken har-
madik osztályu kocsiokon mérföldenként és fejenként
12 kr fiztetetik minden agió vagy egyéb pótlék
kizárásával. Ha a munkások csapatonként vagy
nagyobb számmal szállékoltnának szállítatni,

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvrésznél kapható:

DÖNTVÉNYTÁR.
A magy. kir. curia semmitőszéki
és
legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű
határozatai.
Gyűjtötték:
Dr. Dárday Sándor és Dr. Gallu József.
m. k. igazságügyminiszteri titkár. a m. k. semmitőszéki tanácsjegyzője.
I. folyam.
Nyolczadrét 164 lap) füzve ára 1 ft. 50 kr.

Előfizetési felhívás
a
„HONVÉD”
első magyar katonai hetilapra.

Előfizetési feltételek:
Félévre (július—december) 3 ft. — kr.
Negyedévre (július—september) 1 „ 50 „
Rendes szétküldés eszközhetése végett az előfizetések minél előbb beküldése kéretik. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.
Tíz előfizetett példány után egy tiszteletpéldány jár.
A „Honvéd” 1869-ik évi folyamának július—decemberi, valamint 1870-ik január—június teljes száma — a magy. kir. honv. törzstisztek arcképeit és életrajzait tartalmazó — példányai folyvást megrendelhetők a „Honvéd” kiadó-hivatalában.
Ára a félévi folyamannak 3 forint.
Folyó évi január 1-től kezdve, teljesszámú példányok még szinte kaphatók.
A „Honvéd” előfizetői a „Diplomatische Wochenschrift”-et ingyen kapják, ha bérmentes levélben ohajtásukat nyilvánítják.
A „Honvéd” kiadó-hivatala.
(Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Épen most jelent meg
és minden könyvkereskedésben kapható:
KOSSUTH
és
a magyar emigráció török földön.
Irta
SZOLLÓSY FERENCZ,
a magyar emigráció tagja.
(Függelék: Utirajzok.)
(Nyolczadrét, 288 lap) füzve 1 forint 20 krajczár.

Patkányok s egerek kiirtása
leggyorsabb
legbiztosabban eszközölhető, az ő Felsője I. Ferencz József eszázár által, egy kizárólagos szabadalommal kitüntetett patkány-méreggel gyertya alakban.
1 darab ára 50 kr.
Valódiilag kapható Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosaiban. 846 (4—8)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

A nyári idényre
következő cikkek dús választékát ajánlják
KERTÉSZ és EISERT Pesten,
Dorottya-utca 2. szám, a „magyar király” című szállóval szemközt.
Fagylalt-készítő gépek, magánzók részére.
Az új medenze-alaku gépekkel, melyek minden eddig megjelent gépeknél jobbak, 10 percz alatt, oly fagylaltot készíthetnek, mely készítés közben a gépben alkalmazott készítőlék által folyvást kevertetvén, finomságára nézve kívánni valót nem hagy, igen olcsó medenze-alkalú pedig külön bor és penszó behatására is használható; egy itező fagylaltra valók darabja 14 ft 50 kr. Két itezőnek 18 ft 50 kr. Egy kis könyvecské, mely nem csak a gép használatának körüljárását leírja, hanem a különféle fagylaltnevek készítéséhez való utasítást is tartalmazza, minden géphez mellékeltek a kívánatra külön is elküldetik.
Henger-alaku gépek, darabja egy itezőnek 8 ft 80 kr. Két itezőnek 13 ft 80 kr.

Franc. szik(Soda)viz készítő gépek.
A Sodavíz mint igen kellemes, egészségügyi tekintetben előnyös ital, gyorsan általános kedveltségre jutott. Gőpéinek segítségével, könnyen a használati utasítást, bárki csekély fáradság és költség mellett, maga készíthet kiűntő, s ami a földolag, mindig friss Sodavizet.
A Sodavíz-gépeknek árai: 2 4 6 10 meszelyt tartalmazók
frt 9.— 10.— 15.— 20.—
A szükséges porok kívánatra olcsón számítva küldetnek. Gépeink pesszobor és különféle limonádék készítéséhez is alkalmasak.

Angol patent kerti-fecskendők,
melyek egy rugany (pneumohous) esőből állanak, melynek alsó vége bármilyen vízzel telt edénybe állítatik, míg a cső felső végén alkalmazott, felette szűzard a bárki által könnyűséggel kezelhető órc-fecskendő, eső alakjában vagy egy egyes erő sugárban, meglepő távolságra vagy magasságra szórhatja a vizet, — a ennél fogra a háznál, a kertben, kerti ázsákban, sőt távvezeték alkalmazásával nagy előnnyel használhatók. Kisebkek darabja 10 frt 80 kr, nagyobbak 14 frt, nagyobbak 17 frt.

- Nyári legyek, felette dús edzőtársaság, 60, 70, 80 kr.
- Hűtő-medencék 2.50—5 ftg.
- Kerti gyertyatartók üveg-fedőkkel gyertyákhoz 1 ft, petróleummal 1 ft 70 kr. darabja.
- Vaj- és sajtanyérok üveg-fedőkkel 1.00—1.50 ftg.
- Saláta-készítők fából és szaruból 80 kr. 1.00 ft 50 kr.
- Ezekt és olajtartók 1—15 ftg.
- Víz pohártartók 65kr-től 1—3.50—15 ftg.
- Pezsgőt fagygyasztó-gépek 15 ft.
- Habverő-gépek 1.80—2.90 kr.
- Asztali és uzsonna-készítők, kávé- és viz-töltők, evő- és kávé-kannalok, kenyérszekerek, gyufatartók és egyéb kávéházak és vendéglők berendezéséhez szükséges cikkek készletben tartatnak.
- Virág-asztaliak 6—25 ftg.
- Függő virágkosarak ablakok számára 1.50—6 ftg.
- Madár-kalitkák felfüggeszthetők és asztalokon 1.80—24 ftg.
- Utazó-szekerek, nevezetesen: mindennemű udvaron-, bér- és fa-índők, vállakészítők és kézi utildok, üresek és berendezettek, berendezett uti szekrények és tekeresek, női és úri kalap-dobozok sat., felette dús választékban tartatnak készletben, melyekről kívánatra szívesen szolgálunk rajzokkal ellátott árjegyzékkel.

Mulattatásul.
Flobert-féle czipiszitolyok és puskák nem társaságban mint szabadban, sok mulattatással párosulva gyakorlathoz a czipiszitolyon igen ajánlandók. Pistolyok 9 ftől 13 ft 80 kr, puskák 19—20 ftg, kéz töltőnyelke száza 85 kr.
Czettáblák ezekhez, kiugró bohóccsal és állító moszárral ára 9 ft 80 kr.
Halász-botok kizárólag 1—16 ftg.
Kész halhorgok 12—50 kr.
Rugany labdák és halonok, ezinekek és szűzárak, minden nagydobok 10 kr-től 2 ftg.
A jelenleg oly olcsó postai fuvarbér lehetőséggel tevéen a kívánt tárgyakat gyorsan csekély költség és utánvét mellett elküldhetni, ígykeztünk oda irányul a belénk helyezett bizalmat a hozzánk érkező rendelmények, gyors és pontos eszközése által megérdemelnünk, kérvén az árak körülbelüli meghatározását. — Meg nem felelő tárgyak visszavetnek.

Huile balsamique (balzsamos-olaj),
jónak tapasztalt a legnagyobb tekintélyek által számtalan bizonyítványokkal igazolt szer a fulléreg-rákfene ellen, vadász és vizslakutyáknál.
1 üveg ára 2 ft. 25 kr. a. é.
Life preservers, Pills for dogs. (kutyá-lapdacsek).
Egy hírneves angol állatorvos által 30 éven át használt kutyá-lapdacsek nemcsak előmozdítja a full-rákfene gyorsabb gyógyulását, — hanem megóvja, a kutyákat minden másodgyéb betegségtől, u. m. nehézkor, vidatároz, kizsárvány-rüh-től, az eb-düh ellen pedig a legnagyobb sikerrel használható. 813 (6—6)
Egy skatulya ára 1 ft. 10 kr.
Bérmentes levelek által megrendelhető: **Bittner Gyula** gyógyszerésznél **Glogniczban.**

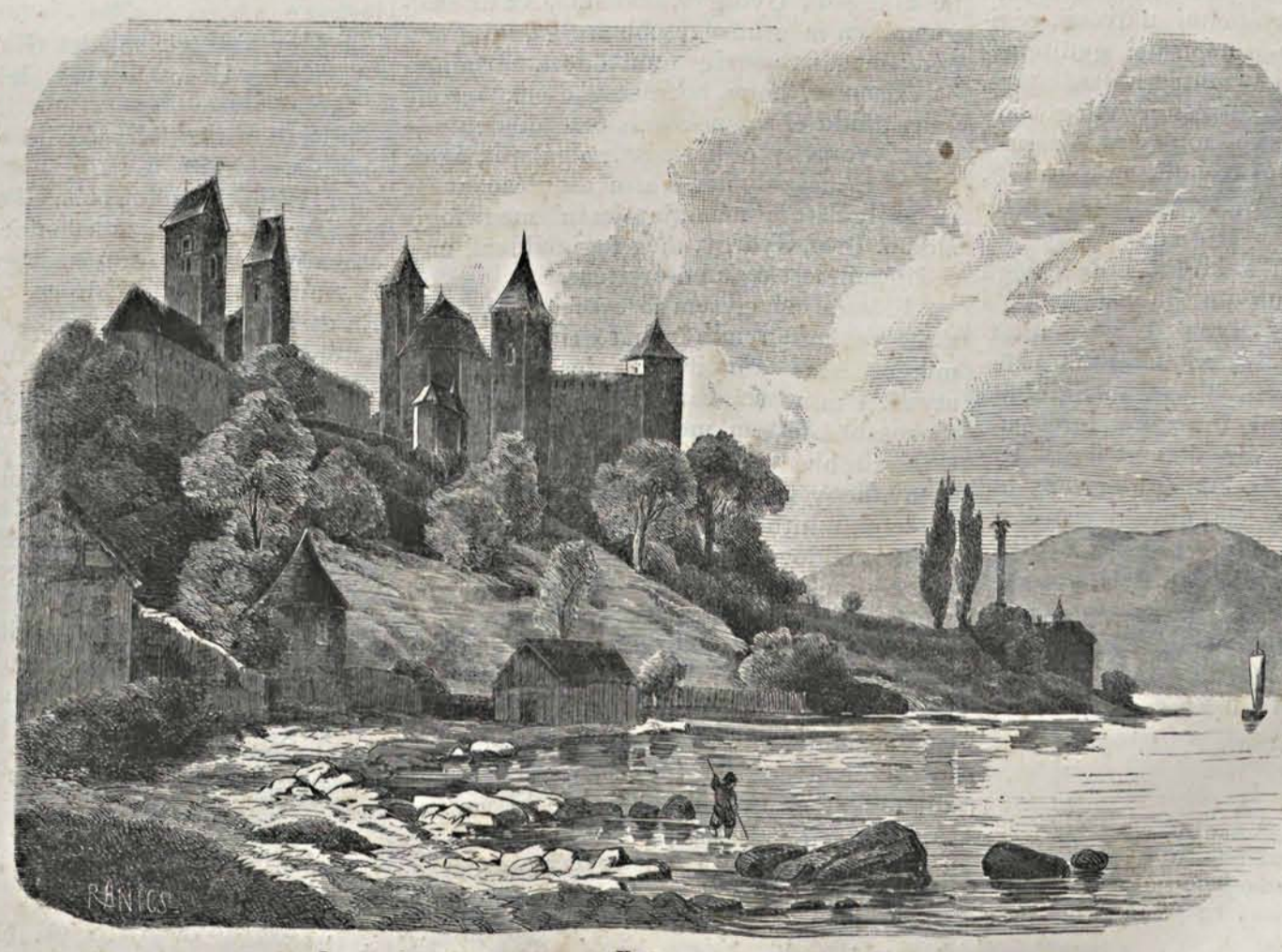
29-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.
Pest, július 17-én 1870.
Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikal Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságokk illetőleg: Egy négyezer haszabótt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy öbbszori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetének el fogad Bécseben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. — Bályog-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

A rapperswyli lengyel muzeum.
Olvasóink emlékezni fognak a rapperswyli lengyel-émlék ünnepélyes leleplezésére, e nagy nemzetközi találkozására a szabadság és jog barátainak, melyben Európa jobbainak közérzete, a jövőre hivatkozva, egy eltemetni szándékoltt szerencsétlen nemzet föltámadása és élete iránti bizalmát fejezte ki, s erkölcsi támogatást kívánt nyújtani az ujjkor ama mártyr-nemzetének, mely annyi sebből vérezve már, új meg új sebekkel illetve folyvást, az élethez való jogát még sem akarja föladni s az isteni jog és emberi igazságban való törhetlen bizalommal, annyi ke-

szertettel fordulnak multjok felé s szedik össze és őrzik meg annak legkisebb emlékét is, — egyfelől hogy emlékeztesse őket multjok küzdelmeire és törekvéseire, másfelől hogy jelölje a haladás útját, melyen idáig emelkedtek, s melynek jövőben való emelkedésük összefüggő folytatása kell hogy legyen.
Ez a történeti muzeumok nagy gyakorlati jelentősége. Szerencsés a nemzet, mely földje minden pontján, mit ősei vérékkel áztattak, fölállíthatja multja emlékköveit. A nagy nemzetek nemcsak fővárosaikban halmozzák össze történelmök kincseit, hanem

mellett az erdélyi muzeumban egy második kincsbányáját nyitotta a multnak, s itt-ott egyes vidékeken és városokban külön emlék gyűjteményei keletkeznek történelmünk változatos korszakainak.
A lengyel nemzet, hazájában idegen zsel-lér létére, a külföld egy szabad és rokon-szenves pontján készül épen most történeti muzeumot állítani magának, hol mindazt, mi multjára vonatkozik, s hozzá az irodalom és művészet egyéb kincseit is összehordhassa, addig is, míg otthonában ismét szabadon rendelkezhetve, Varsó vagy Krakkó falai közt állíthatna alkalmas helyet azok számára.
Rapperswyle városa a szabad Svájcban, miután lengyel emlék számára már előbb oly pompás és festői elhelyezési pontot adott volt, most régi kastélyát egy lengyel muzeum helyiségeül ajánlotta fel, s legnagyobb részben a lengyel nemzet tulajdonánál adta át. Azódon épület ezelra befolyt tetemes nemzeti közadakozásokból nagy köl-

De végre is, a kő- és ércszobrok csak arra valók, hogy holtak hamvait jelöljék, s jaj annak, akinek nevét csak mauzoleumok lehet már olvasni. Nemzetek más módon szokták fentartani s megőrizni emlékeiket. A lezajlott mult, hatásaiban s emlékeiben folyvást él, mig följegyzési és műveivel szóló bizonyosságot

Lengyel történeti muzeum Rapperswyben. — (Fénykép után.)

tesnek róla; s minden kő, minden sor írás, minden műtárgy egy-egy kapocs lehet, melylyel a jelen gondosan összefűzi a multat a jövővel. Az élő nemzetek, minél hatalmasabbak s minél nagyobb a jövő, melyet várhatnak még, annál nagyobb elő-

számos pontját területöknek teszik emlékeztetéssé általok. Olaszország minden még oly kis városa is a művészet kincseivel van tele; Franciaország és Anglia a különböző célú és irányu muzeumok egész csoportjával bírnak; s már hazánk is, nemzeti muzeuma

séggel célszerűen átalakítottatott s a készületek már annyira haladtak, hogy a muzeum valószínűleg még a jelen évben, a tél beállta előtt meg fog nyitni.
„Oly nemzet — mondja gróf Plater László, adakozásokra felhívó kibocsátványában, —